

247 i 312).

En fi, el sentit més comú avui no pot deixar de ser també bastant antic: amb el matís de 'atacar, escometre' en castellà no es troba fins al S. xv (*pegar con alguien*), *pegar golpes* no abans del *Quixot*; en català ja ho veiem el 1527: «feren governador per lo emperador a Mossé de la Mota, parent de Borbó: ell fa justícia y ne *pegue* y castigue com li par» (BABL IV, 380); «DE LA PARET Y VOCABLES DE EDIFICAR: pegar ab gran força als tescons, y fendre la pedra: *magna vi cuneos malleo ferire, saxum findere; discunearé*», «infringere, illidere, infligere, incutere», «la ramor que-s fa *pegant* a la galta botada: stloppus», «*pegar-se als pits*: pectus tundere», OPou (*TbPu.*, 4, 178, 247, 167); «ya 'n *pega* un bon cop d'aixada, / en fa surtí un regaró / *pega* un cop d'agullada: / lo bou ---», MilàF (*Romllo.*, 27.15).

A penes ens caldrà recordar que avui pertany això als més purs escr. de la Renaix.: «Tot lo sant dia el fuster mou gran renou, *pegant* amb la massa y l'escàrpera damunt els cèrcols per a restrenyer els cubells, portadores, pipes ---», JoRosselló (*Manyoc*, p. 104); «és un bèstia bruta --- si coneix que som criatures, ai, ai, ai ---. —I doncs per què hem matinejat tant? --- Per què tantes presses, mestre tabalot? --- —Hem guanyat sa raó. *Pega'm*, home, *pega'm*, si coneixes! Que no és alguna cosa sa raó?», Ruyra (*La Parada*, 49). Avui general a tot el domini lingüístic, fins a l'Alguer (*pagá un ángu*, l. c. 'pegar un cop', on és genuí puix que és cosa estranya a l'it. i al sard). Fraseologia anàloga: «De sobte va sonar una remor sinistra, i una cosa negra i voleiosa ofuscà els nostres ulls», id., 27. ~ *una mirada*: «aquexas ulladas que als altres *pegas* / a molts alegres y 'm matas a mi», MilàF (*Romllo.*, 570.5); «El comandant, que tenia un gran cor, va *pegar-me* una mirada concirosa», Coromines (*Presons Imag.*, p. 8). «Prement la xocolata --- un cop --- ha *pegat* l'últim xarrup a la xicra, se treu --- 'l llibret ---», Em. Vilanova (O. C. II, 19).

Pegar foc per 'calar foc' [diccionari Torra, 1647] es considera suspecte de castellanisme a tot el Princ. (cf. II, 408b38) i em guardo de sortir-ne fiador —en tot cas crec que *calar foc* ha de ser almenys preferit pertot—; tanmateix no perdem de vista que sembla ser d'ús general a les Illes: «s'hi va *pigá fók*», Eivissa (1963), «se'ls *pegà foc* a sa barraca», Bunyola (1963), Aguiló ho usa per explicar en el *DAG.* el *calar foc* del català central; la cita d'*AlcM* (§ I, 3a) sembla ser d'*AMAlcover*.² En tot cas poc ens allunya això de les accs. següents: *pegar el Sol en un lloc*: «el Sol *pega* en el Frontispici», Maldà (*Coll. B. V.*, 183); val.: «quan li *pega* el Sol a la bassa, pareix una estreleta» Sella (1963).

En tot cas és un fet que el radi semàntic i fraseològic de *pegar* ha restat molt més ample en els dialectes meridionals, i que en quasi cap dels usos següents no podem sospitar influència castellana. *Pegar una becà* intr. «cabecear dutmiendo» (Escrig, 1851), *pegar crits* Sanelo (I, 113 bis vº), eiv. *pegar un gruny* (1963). I en general els usos intr.: «la tramuja --- lo alçador --- lo

rodet --- les ales o pales on *pega* la aygua: pinna; lo blanc ---; lo dau ---», OPou (*TbPu.*, 216); *pegar-bi* mall. 'menjar-ne (el tord, de llentiscle)' Campanet (1964). *Pegar en* 'degenerar en, tendir cap a', tort. i val.: «tripo-de-gat: són uns bolets; has de tindre bona ferramenta per a minjar-te'ls, pos *peguen* en durs», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 38); tal planta, d'un cert bancal, *pegá en silvestre* Alcalà de la Jovada, 1963.

Pegar intr. 'ser prop d'un lloc, afrontar-hi' bal., val., ribag.; vivíssim i més general que enlloc a Mall.: «Ca 's Senyors *pegá* amb Oli-Clar» Alaró, «Son Redó *pega* amb Son Romeguera» Porreres, altres cops (Algaida amb?) construït amb *en* o *a*: «En-Coassa ja *pega a* S'Ermita» Colònia de St. Pere; la possessió *Sa Punta* «ja *pega a* la mar» (de fet hi ha més de 2 km., però no hi ha altra poss. entremig) Felanitx (1963-64). No tan sovint ho vaig sentir en el P. Val.: «Les Raboseres ja *pegue* a l'Alcora» Costur, «la Casa de Mònica ja *pega* a la Canyada del Trigo» Pinós de Mondver (1962-3); ni a Ribagorça: «Els Rocaixons és una partida que ja *pega* a la roca (de Turbó)» Les Viles, 1957. I és que tals coses continuen per Aragó: *¿ande an pegáto?*, sentia jo, preguntant per mi, a Nerín (Vall de Vio, 1965).

Tot això al capdavant a penes es diferencia de *pegar dins* o *en* o *a*, en el sentit de 'anar a parar, desaiugar', també molt mallorquí: «Sa Coma *Gran pega* en es Morro de S'Alavernar» Mancor, «El Camí des Paumer *pega a* S'Estalella» (costa Sud de l'Illa), «El Torrent de Son Verí *pegá dins* s'arenal i la mar» Lluçmajor, «Sa Punta de Na-Freda ja *pegá dins* Es Freu» Capdepera (de fet cap nom entremig en el mapa Masc.), «venint de Sa Vinyassa *pegam dins* Aubarca» em deien els acompanyants, que després m'ensenyaven com Aubarca *pegá* a mar, Artà, 1963-4.

En fi descartem també la sospita d'influència castellana en el sentit de 'donar-la per, tenir la capritxada de': «Ab tantes y tant embolicades rahons teòriques com are 'ls sabis l'han *pegada* a escriure», Genís Ag. (*Julita*, p. 7); «Com que ara l'heu *pegada* / que tot ho deu terregada... / —És rabassa y del milló», Pitarra (*Ous del Dia, Singlots* P. I, 235); «un hòme inofensiu, que li *pegà* per contrafer a les dònnes», MGadea (*T. del Xè* I, 139).

Quant al detall fonètic, comencem per fer constar que, a diferència del substantiu *pega*, el present no té en lloc altre vocalisme que *é* tancada: desmentim rotundament i sense reserves l'afirmació d'*AlcM* que tingui *è* oberta en català oriental: el vocalisme d'aquest verb és, doncs, analògic no sols a les Illes (veg. supra diversos testimonis mall.) sinó absolutament pertot.

A les Balears la *g* en tal posició degué ser pertot originàriament un so molt palatal, com ho és encara molt en una gran part de Mall. (la cosa arriba a grans extrems a la zona Felanitx-Son Cervera), i en altres no tant (però palatal poc o molt a tota l'Illa), i també degué ser-ho a les illes menors, on aquest tret està bastant obliterat. Això fa que en tals contextos la *e* pre-tònica sona *e* i no pas *ə* a Mallorca (cosa radicalment estranya al cat. or. i el ross.). Així doncs es pronuncia *pegá*, i fins *pegá*, allà on la pronúncia de la *g* és poc